

Aan de gemeenteraad van de gemeente Dordrecht
Ter attentie van de griffie
Postbus 8
3300 AA DORDRECHT

Rotterdam, 16 oktober 2025

Referentie: MS/AK/NvE/RA4549
Betreft: Reflectie op de Begroting 2026-2029

Geachte leden van de gemeenteraad,

Het college biedt de Begroting 2026 aan de gemeenteraad aan. Deze brief bevat een reflectie vanuit BDO, uw accountant en adviseur, op deze begroting. Wij bieden u deze reflectie aan ter ondersteuning van de in de gemeenteraad te voeren beraadslagingen. Deze reflectie is bedoeld om de essentie van de begroting 2026, die ruim 199 pagina's beslaat, te presenteren in een heldere en beknopte analyse van 13 pagina's. Deze brief is tot stand gekomen op basis van onze analyse van de Begroting 2026. Een concept van deze brief is geverifieerd met de ambtelijke organisatie op de genoemde feitelijkheden.

Onze reflectie geeft inzicht in het algemeen financieel beeld, de verplichte paragrafen, de programma's, belangrijkste projecten en prioriteiten, toekomstige uitdagingen, kansen en risico's. Tot slot formuleren wij een aantal adviezen die u als gemeenteraad kunnen ondersteunen in uw kaderstellende en controlerende rol.

Kernboodschap

De Begroting 2026 van Dordrecht vormt een solide en toekomstgerichte basis voor het gemeentelijk beleid, maar vraagt blijvende aandacht voor structurele risico's en het bewaken van maatschappelijke effecten. De gemeenteraad staat voor de uitdaging om scherpe keuzes te maken, waarbij middelen effectief aan resultaten worden verbonden. Hoewel Dordrecht het begrotingsjaar 2026 begint met een structureel sluitende begroting, een gezonde maar dalende solvabiliteit en relatief gematigde woonlasten, is het van belang om alert te blijven. De stijgende schuldquote door forse investeringen en afnemende reserves maken alertheid noodzakelijk, zeker bij nieuwe verplichtingen. De grootste risico's liggen in het sociaal domein, het grondbedrijf en de stijgende rentelasten. Goed risicomanagement, monitoring en scenario-sturing zijn dan ook essentieel. Tegelijkertijd biedt Dordrecht kansen door economische groei, de Agenda Dordrecht 2030 en regionale samenwerking, waarmee ruimte ontstaat voor werkgelegenheid, woningbouw en verduurzaming. De financiële basis is op orde, maar de veerkracht bij tegenvallers blijft een aandachtspunt. Voor de gemeenteraad ligt de nadruk de komende jaren vooral op realisatie, monitoring en tijdig bijsturen, zodat Dordrecht niet alleen haar ambities waarmaakt, maar ook financieel gezond blijft.

Algemeen financieel beeld

Ontwikkeling saldo van baten en lasten voorgaande jaren

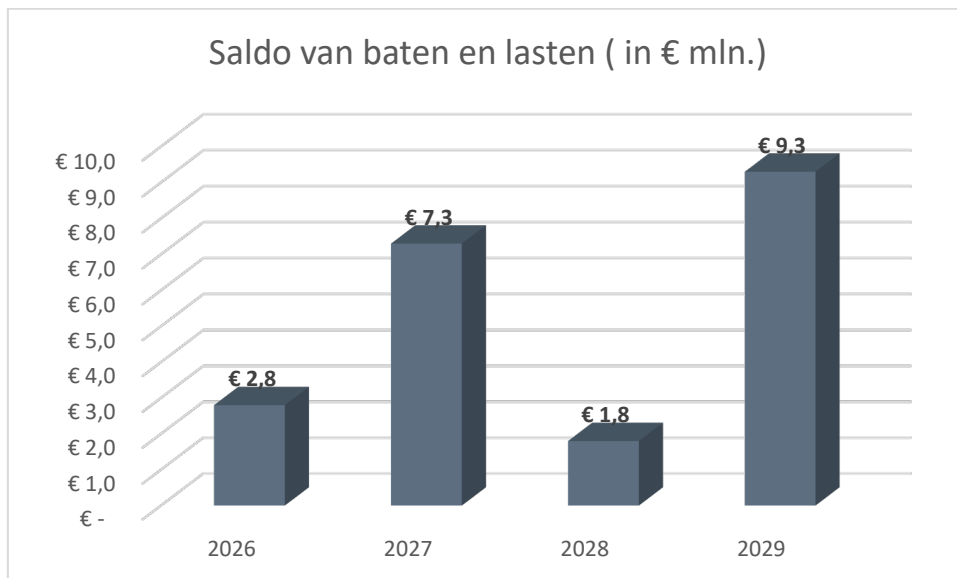
Het saldo van baten en lasten vertoont de afgelopen jaren in de jaarrekening een aanzienlijk negatief resultaat (2024: €19,7 mln. negatief). In het accountantsverslag 2024 is hier nadrukkelijk aandacht aan besteed. Dit houdt in essentie in dat de lasten hoger zijn dan de baten. Hoewel de aanwezigheid van substantiële reserves op dit moment voorkomt dat er sprake is van een acuut financieel probleem, benadrukt deze situatie wel de noodzaak om via ombuigingen te streven naar een meerjarig sluitend saldo.

Sluitende begroting 2026

U heeft als raad daarbij om een expliciete paragraaf Ombuigingen gevraagd en gekregen; het gaat om een pakket dat oploopt van circa €4 mln. in 2026 naar circa €15 mln. in 2029, met specifieke monitoring voor maatregelen met maatschappelijke impact. De begroting bundelt indexaties, actualisaties, beleidskeuzes en ombuigingen die al in de Perspectiefnota zijn ingekaderd en in 2026 concreet doorwerken. De jaarlijkse indexatie van heffingen (2,8% inflatiecorrectie) en structurele verhoging OZB niet-woningen met €1 mln. behoren tot de inkomstenkant, terwijl aan de uitgavenkant onder meer niet-indexeren van gemeentelijke subsidies in 2026 (€0,9 mln.), tariefsverhoging Drechtopper naar OV-tarief en de invoering van wachtlijstbeleid in de Wmo in beeld zijn. Het implementeren van een wachtlijstbeleid draagt bij aan het waarborgen van beschikbare voorzieningen voor kwetsbare groepen en bevordert een rechtvaardige verdeling van middelen. Daarnaast wordt regionaal en lokaal gewerkt aan het Verbeterprogramma Betaalbare en Beschikbare Jeugdhulp en aan de implementatie van een integrale verordening sociaal domein (Wmo 2015, Jeugdwet, Participatiewet) om toegang en sturing te versterken. Er zijn ook ombuigingen bij de gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) in het pakket opgenomen. Deze set aan maatregelen inclusief jaarlijkse indexatie is als volgt te rubriceren.

CATEGORIE	VOORBEELDEN UIT BEGROTING 2026
Tarieven verhogen/ indexatie	Inflatiecorrectie OZB 2,8% en +€1 mln. niet-woningen; afvalstoffenheffing +2,8%; rioolheffing +3,8% (2,8% inflatie + 1% autonoom GRP).
Kosten snijden/ versoberen	Niet-indexeren subsidies in 2026 (€0,9 mln.); wachtlijstbeleid Wmo; aanscherpingen in sociaal-domeinuitgaven.
Efficiency verbeteren	Beheersing overhead en procesoptimalisaties in de uitvoering (o.a. daling overhead-aandeel 2026: 7,03%). Ombuigingen OZHZ.
Transformeren & samenwerken	Wachtlijstbeleid Wmo; Implementatie integrale verordening sociaal domein en regionaal Verbeterprogramma Jeugdhulp voor betaalbaarheid en beschikbaarheid.
Nieuw voor oud	Verschuiving naar algemene voorzieningen in het sociaal domein en integrale toegang ter vervanging van (duurdere) maatwerktrajecten.

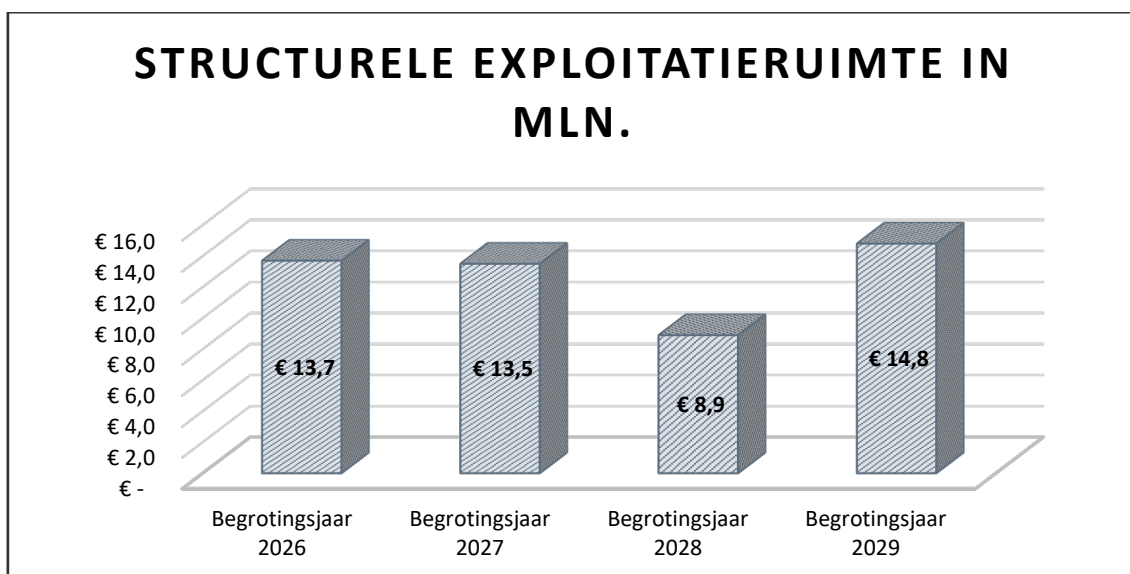
Na de getroffen maatregelen ziet het geraamd totaal saldo van baten en lasten de komende jaren er als volgt uit:

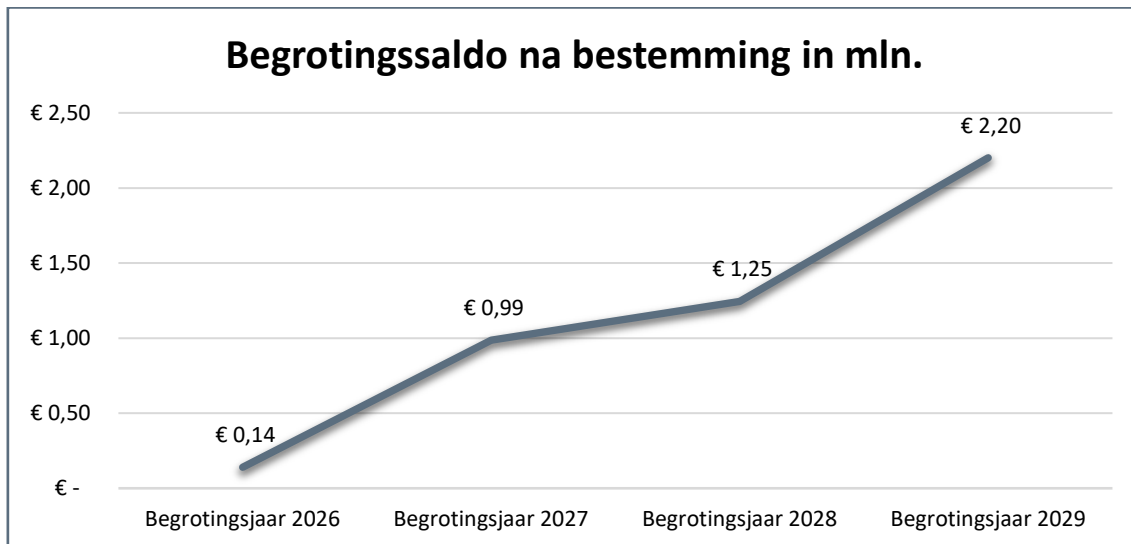
De Begroting 2026 van Dordrecht biedt een financieel solide en toekomstgericht vertrekpunt, met een sluitend saldo dankzij positieve baten en gerichte reservemutaties. Het structurele exploitatiesaldo is €2,807 mln. positief, waarna na reservemutaties een begrotingssaldo van €0,140 mln. resteert. Incidentele posten zijn duidelijk afgebakend, zodat ook structureel evenwicht wordt behouden.

Ontwikkeling structureel begrotingssaldo

De begroting is structureel sluitend en blijft in alle jaren positief. In 2026 is er een overschot van €13,7 miljoen (structurele exploitatieruimte 1,6%), gevolgd door €13,5 miljoen in 2027, €8,9 miljoen in 2028 en €14,8 miljoen in 2029. De tijdelijke daling in 2028 komt door verschuivingen in landelijke financiële opgaven, maar structurele lasten blijven elk jaar gedekt door structurele baten. Dit onderstreept dat het structurele evenwicht gewaarborgd is over de gehele meerjarenperiode.

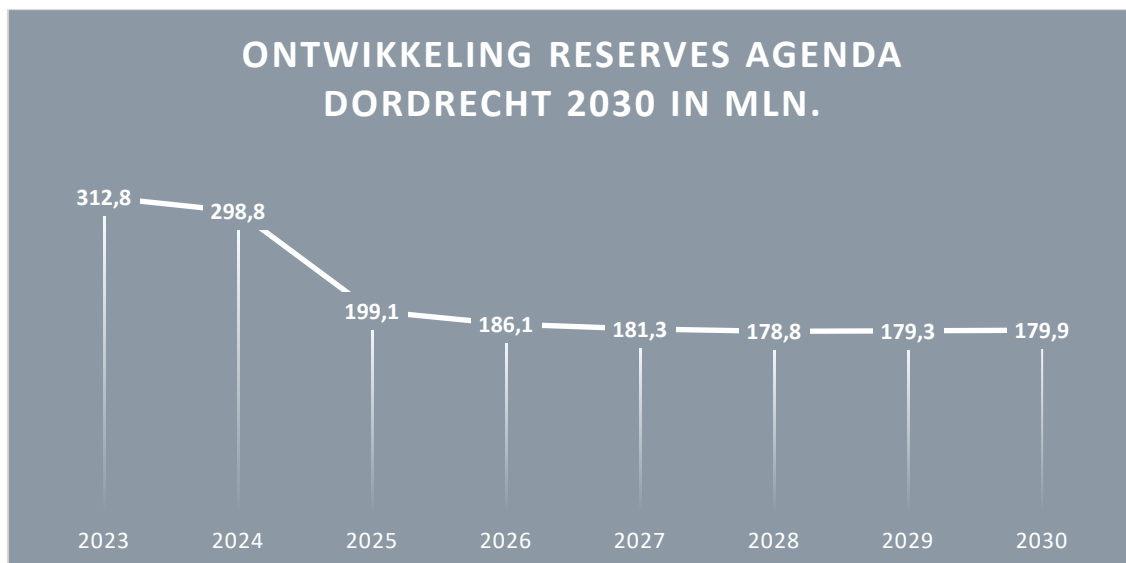

Het begrotingssaldo na bestemming vertoont een geleidelijke verbetering. In 2026 bedraagt het resultaat €0,140 mln. positief, oplopend tot €0,986 mln. in 2027, €1,245 mln. in 2028 en €2,201 mln. in 2029. Dit geeft aan dat het positieve saldo zich over meerdere jaren voortzet.

Ontwikkeling van het risicoprofiel

Het risicoprofiel van de gemeente is beheersbaar, met een benodigde weerstandscapaciteit van €75,3 miljoen en een beschikbaar weerstandsvermogen van €75,9 miljoen (ratio 1,0, voldoende). De bestemmingsreserves Agenda Dordrecht 2030 zijn hier niet in meegenomen. De grootste risico's liggen in het sociaal domein, grondexploitaties en enkele verbonden partijen. Op korte termijn zijn er voldoende buffers, maar op lange termijn is sturen op ombuigingen, kostenbeheersing en tijdige bijstelling bij tegenvallers essentieel. De financiële positie blijft gezond door de aanwezige buffers, maar de netto schuldquote stijgt door investeringen (van 54% in 2026 naar 77% in 2029, volgens de landelijk norm het minst risicovol). Reserves nemen af en stabiliseren daarna, wat bestuurlijke alertheid vraagt bij nieuwe verplichtingen en investeringen. Per saldo zijn de buffers toereikend, maar beweegt de schuldpositie naar een hoger niveau.

Beeld op basis van de financiële kengetallen

De financiële kengetallen tonen aan dat Dordrecht financieel gezond is, met een sluitende en stabiele exploitatie. De structurele exploitatieruimte blijft positief en uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten. De belastingcapaciteit ligt met 93% onder het landelijk gemiddelde, wat ruimte biedt voor bestuurlijke keuzes. Wel neemt de druk op de begroting toe: de netto schuldquote stijgt van 54% in 2026 naar 77% in 2029 door investeringen in stedelijke ontwikkeling en infrastructuur, terwijl de solvabiliteit daalt van 47% naar 43% maar ruim boven de norm blijft. Op termijn stabiliseren de reserves en blijft het structurele evenwicht behouden, mits geplande ombuigingen worden gerealiseerd en de inzet van reserves binnen de kaders blijft.

Paragrafen: inzichten en aandachtspunten

Lokale heffingen: Wat is de lastendruk?

De lokale heffingen tonen aan dat Dordrecht een relatief betaalbare gemeente blijft. In 2026 bedragen de woonlasten voor een gemiddelde eigenaar-bewoner €977, een stijging van 3,3% ten opzichte van 2025 (voor huurders €491). Deze toename komt vooral door de hogere WOZ-waarde (€447.000 in 2026 ten opzichte van €406.000 in 2025) en beperkte indexatie van de OZB en heffingen. De OZB voor eigenaren bedraagt €355,37, de afvalstoffenheffing €374,28, rioolheffing eigenaar €131,04 en gebruiker €116,40. De belastingcapaciteit blijft met 93% onder het landelijk gemiddelde, waardoor er beleidsruimte is voor de toekomst. De gemeente houdt rekening met de draagkracht van kwetsbare groepen en streeft naar een evenwichtige lastenverdeling. Om het lastenniveau doelgericht te houden, is het raadzaam eventuele tariefaanpassingen expliciet te koppelen aan ombuigingen en de ontwikkeling van de weerstandsratio.

WOONLASTEN EIGENAAR-BEWONER (GEM. WOZ)	2024	2025	2026
Gemiddelde WOZ (koop)	€376.000	€406.000	€447.000
OZB-eigenaar	€ 340	€ 343	€ 355
Afvalstoffenheffing	€ 357	€ 364	€ 374
Rioolheffing eigenaar	€ 124	€ 126	€ 131
Rioolheffing gebruiker	€ 110	€ 112	€ 116
Totaal woonlasten	€ 931	€ 946	€ 977

Weerstandsvermogen:

Het weerstandsvermogen van de gemeente is momenteel als voldoende beoordeeld. Door een groeiende schuldenlast, het gebruik van reserves voor investeringen en financiële risico's die verbonden zijn aan grote projecten, neemt het financieel risicoprofiel van de gemeente op lange termijn toe.

In de begroting is geen aparte top 5 met bedragen per risico opgenomen, maar wordt wel inzichtelijk gemaakt waar de grootste risicodruk zich bevindt. Hieronder staan de vijf belangrijkste risicoclusters die beleidsmatig het meest relevant zijn. Waar mogelijk zijn bedragen vermeld; bij vertrouwelijke risico's wordt volstaan met een korte toelichting op de aard van het risico.

1. Grondbedrijf: Het benodigde weerstandsvermogen is verhoogd naar €61,4 mln. door de grondexploitatie Maasterras; het lange termijn risico ligt hoger, de risico's rondom Maasterras zijn vooralsnog niet opgenomen in de Monte Carlo analyse. Sturing en fasering blijven belangrijk.
2. Verbonden partijen: Toenemende kosten bij verbonden partijen zorgen voor druk op de exploitatie, vooral bij GR Sociaal (Dordtse aandeel: 52,7%, raming 2026: €181,7 mln.).
3. Realisatiekracht & ombuigingen: Het ombuigingspakket stijgt van €4 mln. (2026) naar €15 mln. (2029); tijdige monitoring is noodzakelijk.
4. Financiering & rente: Door investeringen stijgt de schuld en het renterisico, maar in 2026 blijft de kasgeldlimiet binnen de norm; gevoeligheid voor renteherzieningen blijft ondanks de relatief lage schuldpositie relevant.
5. Sociaal domein: Maatregelen zijn genomen voor jeugdhulp, maar stijgende regionale kosten en volumeschommelingen vragen blijvende aandacht.

Onderhoud kapitaalgoederen: Actualiteit, financiële consequenties en investeringen

De onderhoudsplannen voor kapitaalgoederen zoals wegen, groen, vastgoed, havens en riolering zijn actueel, afgestemd op wettelijke kaders en vastgelegd in meerjarenplannen. Er zijn geen structurele achterstanden. Investeringen in onderhoud en vervanging zijn in de begroting opgenomen en jaarlijks geactualiseerd, waarbij financiële effecten na de Perspectiefnota zijn verwerkt in de Begroting 2026. Door inflatie en strengere duurzaamheidseisen nemen de onderhoudskosten toe, maar de gemeente benut waar mogelijk koppelkansen met andere projecten om efficiënt te werken. Het vastgoed wordt bewust sober en doelmatig onderhouden met oog op kostenbeheersing. De begroting verwijst naar de onderhoudsplannen als normerend kader; een aparte inventarisatie van achterstallig onderhoud wordt niet vermeld.

Financiering: Ontwikkeling financieringspositie en risico's

De financieringspositie van Dordrecht is solide: in 2026 zijn, afgezien van het Dordthuis, geen nieuwe langlopende leningen nodig. Hoewel de schuldpositie de komende jaren toeneemt door investeringen, blijft deze ruim onder de landelijke norm. De kasgeldlimiet en renterisiconorm worden gerespecteerd; de kasgeldlimiet bedraagt €76,6 mln. in 2026 en daalt richting 2029 naar €67,3 mln., met voldoende ruimte door overliquiditeit. De gemeente hanteert een omslagrente van 2%, waarbij de rentelasten licht stijgen. Belangrijkste risico's zijn herfinanciering, mogelijke rentestijgingen en afhankelijkheid van grondverkoop. De treasury-kaders uit de Wet fido (kasgeldlimiet, renterisiconorm, krediet- en garantierisico's, schatkistbankieren) worden gevolgd, en ondanks een oplopende netto schuldquote blijft de gemeente binnen de wettelijke normen. De aandacht blijft gericht op renterisico's vanwege nieuwe investeringen en herfinancieringsmomenten.

Bedrijfsvoering: Personeelsbeleid, IT, interne beheersing en rechtmatigheid

De bedrijfsvoering ontwikkelt zich mee met de eisen van deze tijd. De focus ligt op het terugdringen van ziekteverzuim, het aantrekken en behouden van medewerkers en teamontwikkeling, mede door de krappe arbeidsmarkt. Op IT-gebied investeert de gemeente in informatieveiligheid (o.a. NIS2-richtlijn) en verdere digitalisering. Interne beheersing wordt versterkt via het In Control programma 'Fundament beter op orde, Duurzame borging'. In 2026 is de formatie geraamd op 11,95 FTE per 1.000 inwoners, de bezetting op 12,74 FTE per 1.000 inwoners. De apparaatskosten per inwoner dalen naar €1.041. Externe inhuur blijft relevant bij krapte en specialistische projecten, met indicatoren die per jaar fluctueren. Via het sturings- en financieringsmodel en met een producten- en dienstencatalogus voor Bedrijfsvoering Drechtsteden werkt de organisatie aan meer transparantie en voorspelbaarheid. Rechtmatigheid en Woo krijgen aparte aandacht in de P&C-kolom.

Verbonden partijen: Waar loopt de gemeente het meeste risico?

De verbonden partijen vormen een belangrijk aandachtspunt voor de gemeente Dordrecht, met de grootste risico's bij het sociaal domein (GR Sociaal, Dienst Gezondheid & Jeugd) en energie- en afvalpartners (Stedin en HVC). De gemeente heeft de monitoring en sturing op deze partijen geïntensiveerd en rapporteert periodiek aan de raad. Dordrecht participeert in 17 verbonden partijen, waarvan het grootste financiële risico ligt bij het sociaal domein: het Dordtse aandeel in GR Sociaal bedraagt 52,7%, met een betrokkenheid van €181,737 mln. in 2026. Door stijgende kosten en volumeschommelingen neemt de druk op de gemeentelijke exploitatie toe, waardoor scenario-sturing en tijdige signalering van belang zijn. Advies aan de raad: blijf deze risico's actief volgen, bereid scenario's voor mogelijke tegenvallers voor, versterk waar mogelijk de sturingsmogelijkheden en vraag halfjaarlijks om een dashboard met voortgang, financiële afwijkingen, risicokleuren en inzicht in besluitvorming die het meerjarenbeeld beïnvloedt.

Grondbeleid: Actuele ontwikkeling, risico's en kansen

Het grondbeleid richt zich op actieve binnenstedelijke ontwikkeling, met grote projecten zoals Maasterras. Hierdoor is het risicoprofiel van het grondbedrijf fors toegenomen, mede door de omvang, complexiteit en markt-onzekerheden van deze projecten. De reserve is momenteel toereikend om kortetermijnrisico's op te vangen, maar blijft afhankelijk van tijdige verkoop en projectrealisatie. Kansen liggen in de bouw van 11.000 woningen tot 2030 en het versterken van de economische structuur. Tegelijk zijn er risico's, zoals vertragingen, marktontwikkelingen, stijgende kosten en afhankelijkheid van externe partners. Het benodigde weerstandsvermogen voor het Grondbedrijf is vastgesteld op €61,4 mln. (3-jaars, 75%), waarbij langetermijnrisico's beperkt worden meegenomen om de weerstandscapaciteit beheersbaar te houden. De risico's rondom Maasterras zijn vooralsnog niet opgenomen in het benodigde weerstandsvermogen. Via de Agenda Dordrecht 2030 werkt de gemeente aan grote gebiedsopgaven, met faseerbare reserveringen en kredieten (bijv. Spoorzone als onderdeel van Stadsas: reservering €140,0 mln., krediet €86,06 mln.; Dordwijkzone: reservering €51,2 mln.). Dit vraagt om strakke programmasturing, heldere fasering en "go/no-go"-besluiten op mijlpalen.

De programma's

De programma's zijn gestructureerd met heldere doelen, activiteiten, indicatoren en kosten, en bevatten tijdsmarkeringen voor 2026. Deze doelen sluiten aan bij landelijke normen en lokale ambities, zijn acceptabel en realistisch en worden jaarlijks gemonitord. Inspiratie komt voort uit de integrale focus op groei, duurzaamheid, inclusie en innovatie. Toch ontbreekt het vaak aan uniforme en uitgewerkte outcome-indicatoren per doelstelling, terwijl in de begroting wordt aangegeven dat naast BBV-indicatoren aanvullende Dordtse indicatoren zijn opgenomen. Het is naar de toekomst toe aan te bevelen outcome-indicatoren per programma zichtbaar te maken en te monitoren.

De bedrijfsvoeringsagenda en datagedreven aanpak bieden het kader voor verdere professionalisering. Het publiceren van programmaregisters met KPI's en het rapporteren op effecten in plaats van enkel activiteiten, maken sturing door de raad mogelijk. De Begroting 2026 omvat zes samenhangende programma's met duidelijke richting en mijlpalen, maar vooral voor Levendig, Leefbaar en Veilig, Gezond, Sociaal en Zorgzaam en Lerend en Ondernemend zijn strakker geformuleerde outcome-indicatoren en vaste rapportagecycli nodig om de ambities doelgericht en zichtbaar te realiseren.

Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht

Binnen dit programma zijn de doelstellingen helder en sluiten ze aan bij de wettelijke taken en de ambitie om de dienstverlening aan inwoners te verbeteren. De focus ligt op toegankelijke, betrouwbare en klantgerichte dienstverlening, met digitalisering en participatie als speerpunten. Concreet betekent dit onder andere het verbeteren van de telefonische bereikbaarheid en het digitaliseren van akten. De prestaties worden gemeten via specifieke en meetbare indicatoren, zoals wachttijden en het aantal leden van het burgerpanel; deze worden jaarlijks. Daarnaast wordt de interne beheersing gewaarborgd via het In Control-programma en professionaliseert de gemeente de bedrijfsvoering met een sturingsmodel, producten- en dienstencatalogus, en een financierings- en kostenverdeelmodel. De ambitie is om Dordrecht als “secure base”-organisatie te versterken, ondersteund door een tweesporenaanpak voor data en digitalisering. Extra inspiratie kan worden toegevoegd door sterker te sturen op de maatschappelijke impact van participatie en dienstverlening, bijvoorbeeld door het effect op het vertrouwen van inwoners in de overheid zichtbaar te maken.

Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht

Dit programma richt zich op het vergroten van levendigheid en veiligheid in de stad. De gemeente werkt aan een aantrekkelijke binnenstad, rijk cultureel aanbod en veilige leefomgeving via concrete activiteiten zoals het evenementenbeleid, herontwikkeling van de Grote Markt en aanpak van overlastlocaties. Prestaties worden gemeten met specifieke en tijdgebonden indicatoren, zoals het aantal handhavingsacties, waardering van cultuur en ervaren overlast. De doelen zijn haalbaar dankzij beschikbare middelen en samenwerking met partners. Cultuur en evenementen worden ingezet voor verbinding en welzijn. Het Nationaal Programma Dordt West richt zich op het vergroten van ontwikkelmogelijkheden voor jongeren, het verbeteren van kansen op werk en het bevorderen van een gezonde leefomgeving voor de bewoners. We adviseren om de impact op het veiligheidsgevoel van inwoners explicieter te monitoren en te koppelen aan acties, met heldere outcome-indicatoren (zoals herhaalde meldingen en stabiliteit bij overlastcasussen). De maatschappelijke belofte—meer veiligheid en leefbaarheid—is leidend, mits gestuurd wordt op meetbare resultaten.

Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht

Dit programma richt zich op vergroening, duurzaamheid en klimaatadaptatie, met als hoofddoel een klimaatneutrale stad in 2040 en versterking van de biodiversiteit, passend bij de Agenda Dordrecht 2030. Activiteiten zoals de aanleg van het Stadspark in de Dordwijkzone, klimaatstresstesten en het stimuleren van afvalscheiding zijn concreet uitgewerkt en worden gemonitord via indicatoren als CO₂-reductie, aandeel hernieuwbare elektriciteit en openbare ruimtekwaliteit. De realisatiekracht hangt af van externe factoren, zoals financiering en regelgeving. Voor 2026 zijn aanbestedingen voorzien voor paden, groen en water in verschillende deelgebieden. Het onderhoudsniveau van bomen blijft behouden zonder extra ambitie, wat het inspirerende karakter beperkt en het formuleren van outcome-indicatoren bemoeilijkt. We bevelen aan om naast het Stadspark extra indicatoren voor groenkwaliteit en klimaatadaptatie op te nemen, zodat de maatschappelijke opbrengst van investeringen zichtbaar en meetbaar blijft.

Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht

In het sociaal domein ligt de focus op bestaanszekerheid, inclusie en preventie, met als doel het terugdringen van armoede, het bevorderen van kansengelijkheid en het bieden van toegankelijke zorg en ondersteuning. Dit wordt uitgewerkt via concrete maatregelen zoals het armoedebelief, de integrale verordening sociaal domein, preventieve jeugdhulp en voorzieningen als gratis/gereduceerd OV voor financieel kwetsbaren en schoolzwemvervoer.

De uitvoering wordt gemonitord aan de hand van specifieke, meetbare en tijdgebonden indicatoren, zoals het aantal bijstandsuitkeringen, bereik van minimaregelingen en het percentage jongeren met jeugdhulp. De nieuwe jeugdhulpcontracten per 2026 en het Verbeterprogramma Betaalbare en Beschikbare Jeugdhulp zorgen voor een scherpere afbakening van ondersteuning. Hoewel de output helder is, adviseren we sterker te sturen op ervaren kwaliteit en meetbare maatschappelijke effecten, zoals het verminderen van instroom in maatwerkvoorzieningen en eenzaamheid. Het programma is inspirerend door de inzet op inclusie en het normaliseren van hulp, maar kan verder worden versterkt met expliciete outcome-mijlpalen.

Lerend en Ondernemend Dordrecht

Dit programma versterkt de verbinding tussen onderwijs, arbeidsmarkt en economie door te focussen op arbeidspotentieel, ondernemersklimaat en kansengelijkheid. Concrete acties zijn het Dordts Leerprogramma, de Smart Campus Leerpark en het regionale programma Voortijdig Schoolverlaten. Resultaten worden gemeten met indicatoren als gerealiseerde banen, voortijdige schoolverlaters en deelname aan naschoolse activiteiten. Samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven maakt de doelen haalbaar en realistisch. Techniek, bouw, energie, zorg & welzijn zijn speerpunten, net als Career Boost en samenwerking mbo-hbo-bedrijfsleven. Het MKB krijgt steun via een MKB-dag en het WeDo-platform; voor statushouders is een regionale verbinder actief. Het programma is inspirerend door de inzet op talentontwikkeling en ondernemerschap, maar vraagt om kernindicatoren per activiteit en een nulmeting om de voortgang inzichtelijk te maken.

Bouwend en Bereikbaar Dordrecht

Binnen dit programma staan woningbouw, bereikbaarheid en stedelijke ontwikkeling centraal, met als doel voldoende woningen voor alle doelgroepen, betere bereikbaarheid en versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Concreet gaat het om het realiseren van 4.000 woningen tot en met 2026—realistisch bijgesteld naar 2.500-3.000 door markt- en procedurele factoren—en een stevige planvoorraad richting 11.000 woningen na 2026. Belangrijke projecten zijn het Mobiliteitsplan 2040, de gebiedsontwikkelingen Maasterras en Stadsas, en de implementatie van de Zero Emissie Zone Stadslogistiek. De voortgang wordt gemeten via indicatoren als woningopleveringen, infrastructuurprojecten en tevredenheid over de woonomgeving. Hoewel de ambities inspirerend zijn en het programma S.M.A.R.T. is uitgewerkt, zijn externe factoren zoals marktontwikkelingen en regelgeving bepalend voor de haalbaarheid. We adviseren om de maatschappelijke effecten en de balans tussen groei en leefbaarheid te blijven monitoren, en risico's rond bouwstagnatie en netcongestie structureel in de voortgangsrapportages te borgen.

Belangrijkste projecten en prioriteiten

In 2026 zet Dordrecht in op grote projecten en investeringen gericht op een sterke, groene, inclusieve en bereikbare stad. Belangrijke speerpunten zijn de gebiedsontwikkelingen Maasterras en Stadsas, binnenstedelijke verdichting, woningbouw (doelstelling: 11.000 woningen tot 2030, met 500-750 woningen op te leveren in 2026) en verbeterde bereikbaarheid via het Mobiliteitsplan 2040. Duurzaamheid krijgt vorm door CO₂-reductie (van 947 kton in 2021 naar 601 kton in 2023) en verdere uitvoering van programma's voor energie, mobiliteit en economie. Het nieuwe Dordthuis opent in het derde kwartaal van 2026. De gemeente investeert verder in een levendige binnenstad, stedelijke voorzieningen en cultuur. Voor groen, water en infrastructuur is fors onderhoud gepland, met extra aandacht voor ecologisch beheer en klimaatadaptatie. In de economie ligt de focus op uitgifte van terreinen in de Merwedehavens, met als doel 400 nieuwe banen en modernisering van havenvoorzieningen.

In het sociaal domein zijn de integrale verordening, verbeterprogramma jeugdhulp en investeringen in onderwijshuisvesting en sportaccommodaties belangrijk. De centrale ambitie is een toekomstbestendige stad waarin verstedelijking, leefkwaliteit en kansengelijkheid samengaan. De gemeente bewaakt de balans tussen groei, leefbaarheid en maatschappelijke veerkracht door concrete, meetbare doelen en investeringen in alle domeinen.

PROJECT/PROGRAMMA	2026-FOCUS	INDICATIE MIDDELEN/OMVANG
Dordthuis	Casco oplevering maart 2026; ingebruikname Q3; sloop Spuihavengarage; digitalisering en publieksdienstverlening	Krediet 139,3 mln., gerealiseerd €99 mln., investering €33,772 mln.; projectlening €16,2 mln.; onderdeel van bredere parkeer-schuifoperatie
Stadsas / MIRT Oude Lijn	Wijkgerichte uitwerking en voorkeursbesluit; station Leerpark en ontwerp-omgevingsplan	Strategisch knooppunt in verstedelijking; investeringsruimte via AD2030 (o.a. Spoorzone)
Maasterras	> 2.000 woningen; versterkt grondbedrijf	Risico €47,5 mln.; Verwachte reserve Grondbedrijf €55,5 mln. (1-1-2026)
Wegen, groen, water	Uitvoering Wegennota; ecologisch beheer; baggeropgaven	Wegen: €22,2 mln. groot/ €3,8 mln. regulier; Groen/Water: €3,97 mln. groot/€8,38 mln. regulier
Riolering	Vervangingen, relining, renovatie hoofdrioolgemaal; WR-plan 2026-2030	€18,46 mln. groot/ €3,07 mln. regulier
Merwedehavens	Uitgifte 10 ha watergebonden terrein	Doel: ≥ 400 banen; Distripark fase 2 2025/2026 (risico netcongestie)
Onderwijshuisvesting	Versnelling kwaliteitsverbetering en capaciteit	Investering €8,9 mln. (2026), doorlopend tot €67,4 mln. (2029)
Nationaal Programma Dordt West 2023-2043	Focus op preventie, armoedebestrijding, bewonersparticipatie, verduurzaming van woningen en het versnellen van woningbouw	Onderdeel van het programma “Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht” lasten 2026 €75 mln. Specifiek voor Dordt West is er een productregel “Soc. Herstructureringswijken/Dordt West” met een lastenpost van €797.000 in 2026. De inzet op Dordt West valt onder een brede, integrale aanpak.

De begroting kenmerkt zich door drie bewegingen: versnelling van gebiedsontwikkeling nabij knooppunten (met investeringen in mobiliteit), focus op duurzaamheid (CO₂-reductie, warmtetransitie, ecologisch beheer) en nadruk op inclusieve groei via investeringen in sociaal domein, onderwijshuisvesting en preventie. Dit alles vraagt om scherpe prioritering, strakke programmering en voortdurende sturing op uitvoerbaarheid en personele capaciteit.

Toekomstige uitdagingen

Dordrecht staat de komende jaren voor stevige uitdagingen: het voorkomen van structurele tekorten, inspelen op vergrijzing en toenemende zorgvraag, het realiseren van duurzame ambities ondanks financiële en technische knelpunten, het aanpakken van de krappe arbeidsmarkt door samenwerking, het versterken van digitale weerbaarheid en voldoen aan nieuwe wetgeving. Daarnaast vraagt de complexiteit van gebiedsontwikkelingen om integrale regie en scherp risicomanagement.

Financiële houdbaarheid: stijgende schuldquote en een krappe maar toereikende buffer

De netto schuldquote stijgt fors: van 28% (2024) naar 54% (2026) en 77% (2029), waardoor de gemeente meer afhankelijk wordt van externe financiering en rentelasten. Wij merken daarnaast wel op dat de schuldpositie volgens landelijke normen wordt geclassificeerd als het minst risicovol. De reserves van Agenda Dordrecht 2030 nemen af, omdat deze worden ingezet voor lopende ambities. Dit vraagt om duidelijke keuzes en zorgvuldige fasering van investeringen. Het weerstandsvermogen is precies voldoende (ratio 1,0), maar blijft kwetsbaar bij financiële tegenvallers. Beleidsruimte ontstaat vooral door het realiseren van besparingen en het beheersen van uitvoeringsrisico's.

Demografie en vergrijzing: stabiel aandeel jongeren, toenemende druk op voorzieningen

Het aandeel jongeren in Dordrecht blijft stabiel rond 41,7%, iets onder het landelijke gemiddelde. Dit betekent dat vergrijzing zorgt voor extra druk op zorg en ondersteuning. Doordat het besteedbaar inkomen lager is dan landelijk, blijft intensivering van preventie, armoedebestrijding en effectieve inzet van Wmo en jeugdhulp nodig. Netwerkinderventies zijn belangrijk om duurdere maatwerkvoorzieningen te beperken.

Duurzaamheid: emissiedaling, beter luchtkwaliteit, maar knelpunten in energie-infrastructuur

De klimaat- en leefomgevingsindicatoren tonen duidelijke vooruitgang. Dordrecht heeft de CO₂-uitstoot in twee jaar met 36,5% verminderd (van 947 naar 601 kton), en in 2023 voldeden alle straten aan de fijnstofnorm. Dit is te danken aan effectieve bronmaatregelen en monitoring. Toch zijn er knelpunten in de energie-infrastructuur, zoals netcongestie, die de verduurzaming kunnen vertragen. Hiervoor zijn tijdige afspraken met netwerkbeheerders en slimme planning nodig. Het programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht vraagt aanzienlijke middelen: in 2026 €14,7 mln aan kapitaallasten en €39,4 mln aan materiële budgetten. Deze structurele lasten maken scherpe keuzes in beheer, vervanging en nieuwe plannen noodzakelijk.

Arbeidsmarkt en sociaal-economische weerbaarheid: koppelen van talent aan transities

De begroting richt zich op het beter koppelen van inwoners aan kansrijke banen en regionale ontwikkelingen. Het Werkcentrum wordt verder ontwikkeld met focus op wijkgericht werken. Het Talentenfonds stimuleert omscholing naar kansberoepen; in 2026 ligt de nadruk op meer bekendheid en groter bereik. Dit helpt tekorten op de arbeidsmarkt te verminderen en de bestaanszekerheid te vergroten.

Digitalisering en weerbaarheid: van basis op orde naar strategie en NIS2-compliance

De digitale basis is recent versterkt. Volgende stap is vóór 1 juli 2026 een strategie opstellen voor digitale dienstverlening, met duidelijke verbeteringen in service, veiligheid en inclusie. Nieuwe wetgeving (Woo, Wdo, NIS2) stelt strengere eisen aan beveiliging en toegankelijkheid. Dit vraagt om organisatiebrede aandacht voor bewustwording, privacy, vaardigheden en heldere meetbare doelen voor kwaliteit.

Wet- en regelgeving: doorwerking Omgevingswet en VTH-kaders op uitvoering en leges

De Omgevingswet zorgt voor grote veranderingen in vergunningverlening, toezicht en handhaving. OZHZ en gemeenten in Zuid-Holland Zuid werken samen om de gevolgen voor taken, leges en regels inzichtelijk te maken, omdat de impact per gemeente verschilt. De Nota VTH wordt geactualiseerd en afgestemd. Dit vereist sturing op capaciteit, doorlooptijden en kostendekking.

De Woo verplicht tot stapsgewijze actieve openbaarmaking. Hiervoor is een regionale publicatietool aangeschaft en wordt lokaal gezorgd voor borging. Dit vergroot de transparantie, maar vraagt blijvende aandacht voor proces en datakwaliteit.

Kansen en risico's

De begroting van Dordrecht biedt ruimte voor groei en vernieuwing, dankzij een solide financiële basis en investeringsmogelijkheden in stedelijke ontwikkeling, duurzaamheid en inclusie. Wel zijn er risico's, zoals het niet tijdig realiseren van bezuinigingen, stijgende kosten en de afhankelijkheid van externe partners. De gemeenteraad wordt geadviseerd deze kansen en risico's in samenhang te blijven beoordelen en tijdig bij te sturen waar nodig. In 2026 is er voldoende structurele ruimte, maar deze neemt af vanaf 2027.

De economische groei en programma's als Agenda Dordrecht 2030 en Stadsas bieden kansen voor werkgelegenheid, woningbouw en verduurzaming. In het sociaal domein liggen er kansen in herontwerp en regionale samenwerking, maar ook risico's door toenemende uitgaven in jeugdhulp en Wmo, onzekerheden rond landelijke hervormingen en personeelskrapte.

Binnenstedelijke projecten zijn gevoelig voor marktvertraging, juridische procedures en netcongestie, wat kan leiden tot uitstel van opbrengsten en hogere kosten. De energietransitie boekt voortgang, maar wordt begrensd door netcapaciteit. Milieuproblemen zoals Chemours/PFAS, bodemdaling en funderingsproblemen vragen om langdurige inzet met financiële gevolgen.

De reserves en het weerstandsvermogen zijn toereikend voor de geïnventariseerde risico's, maar de marge is beperkt. Dividendstromen van verbonden partijen staan onder druk door hogere kosten en lagere weerstandsratio's, wat kan leiden tot hogere bijdragen vanuit de gemeente. De verhuizing naar het Dordthuis en verdere digitalisering bieden kansen voor efficiënter werken, maar vragen scherp programmamanagement.

Woonlasten en belastingcapaciteit blijven onder het landelijk gemiddelde. Dit biedt enige ruimte bij tegenvallers, maar voorzichtigheid is geboden gezien de oplopende schuldquote en structurele lasten.

Advies aan de gemeenteraad

De begroting toont een stad die vooruitgaat en investeert, met duidelijke resultaten in duurzaamheid en leefomgeving, maar ook met een financieel profiel dat nauwgezette sturing vraagt. Door financiële discipline te verbinden met uitvoeringkracht in de wijken, digitale borging en voorspelbare regelgeving, kan de gemeenteraad koersvast de ambities van de Agenda 2030 blijven waarmaken—binnen een houdbaar risicokader.

Aanbevelingen en aandachtspunten voor de raad

1. Monitor meerjarige ombuigingen en investeringen zorgvuldig, met speciale aandacht voor maatschappelijke impact. Toets alle investeringen aan de netto schuldquote en reserves om voldoende financiële ruimte te behouden. Betrek OZB, afvalstoffen- en rioolheffingen gezamenlijk in het beleid en houd rekening met de draagkracht van inwoners voor een betaalbare en verantwoorde koers.
2. Maak duidelijke keuzes, voer deze consequent uit en zorg dat investeringen en exploitatie elkaar versterken. Koppel daarbij nieuwe investeringen altijd aan structurele dekking en stuur bij als ombuigingen of besparingen achterblijven. Vraag regelmatig om scenario's voor tegenvallers, zodat tijdig kan worden bijgestuurd.
3. Verbind risicovolle projecten expliciet aan de GREX-portefeuille met een uniform rapportageformat, duidelijke escalatiedrempels en koppel reserveringen en kredieten aan risicoreductie-mijlpalen zoals grondverwerving, markttoets en subsidie zekerheid.
4. Vanwege de omvang van de investeringen is het verstandig om de voortgang en risico's van grote projecten als Dordthuis, Stadsas (inclusief Maasterras) en onderwijshuisvesting te monitoren op inhoud, planning en kosten. De regeling risicovolle projecten schrijft voor dit twee keer per jaar te doen. Stel daarbij als gemeenteraad heldere prioriteiten bij grote investeringsprojecten en onderhoudsopgaven. Bewaak de fasering, financiering en uitvoerbaarheid, en koppel besluitvorming aan actuele onderhoudsplannen en de ontwikkeling van reserves. Vraag om "go/no-go"-momenten bij mijlpalen van grote projecten en evalueer structureel de benutting van reserves.
5. In het sociaal domein is het belangrijk om doelen voor jeugdhulp en toegang te verbinden aan de groei van het aantal cliënten. Gebruik indicatoren en rapportages om tijdig bij te sturen op kwaliteit, snelheid en kosten.

Tot slot wijzen wij u erop dat onze werkzaamheden zijn gebaseerd op de door de organisatie aan ons verstrekte informatie. Onze werkzaamheden betreffen geen controle- of beoordelingsopdracht of enig andere assuranceopdracht. Dit houdt in dat wij geen onderzoek hebben gedaan naar de getrouwheid of volledigheid van de aan ons verstrekte informatie. De besluitvorming over en de verantwoordelijkheid voor beheers- en beleidsbevoegdheden blijven te allen tijde voorbehouden aan de gemeente.

Wij vertrouwen erop dat deze analyse u ondersteunt in uw kaderstellende en controlerende rol. Uiteraard zijn wij graag bereid om een nadere toelichting te geven of specifieke onderdelen verder uit te werken.

Met vriendelijke groet,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

C.M. (Marc) Steehouwer MSc RA
Adviseur van de Raad

F.P. (Arne) Koole RA
Eindverantwoordelijk partner